Štev. 321 TRST, v sredo 17. novembra 1909. Tečaj XXXIV

IZHAJA VSAKI DAN

Izdaja ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične štev. se prodajajo po 3 nvč. (5 stot.) v mnogih trafikarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, Št. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornberga itd. Zastarele štev. po 5 nvč. (10 stot.).

OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinske in obrtne oglase po 6 st. mm, smrtnice, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov po 10 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljna vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inseratni oddelek uprave „Edinosti". — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti".

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost" za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za vse leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; za naročbe brez doposlane naročnine, se uprava ne ozira.

Naročnina za nedeljsko izdanje „EDINOSTI" stane: celo leto K 5·20, pol leta 2·60

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopisi se ne vračajo. Naročnine, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom)

Zadajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konzorcij lista „Edinost". - Natisnila tiskarna konzorcija lista „Edinost" v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18.

Poštno-hranilični račun št. 841·652. TELEFON št. 11-57.

BRZOJAVNE VESTI.

Bienerth ostane?

PRAGA 16. „Bohemia" ima z Dunaja poročilo, da je izjavila neka zelo dobro informirana oseba, da so vse vesti, ki govore o premembah v ministerstvu, popolnoma neutemeljene. Bienerth da stoji boli trdno, ko kedaj poprej; zato ni misliti niti na kako premembo v posameznih resortih.

Enketa o socijalnem zavarovanju.

DUNAJ 16. Danes predpoludne se je sestala v državnem zboru enketa, ki jo je sklenil odsek za socijalno zavarovanje. Enkete so se udeležili zastopniki zdravništva, privatnih uradnikov in podjetnikov. Načelnik odseka za socijalno zavarovanje dr. Bugek je v svojem nagovoru povdarjal, da je namen enkete razpravljati o dolžnosti zavarovanja privatnih uradnikov. Gre se tu za številen del prebivalstva, ki bo vsled gospodarskega razvoja vedno rastla in v bodočnosti gotovo tvorila jedro industrijskega srednjega stanu. Nato se je začelo z zaslišavanjem izvedencev.

Komunike nemških strank.

DUNAJ 16. Na podlagi nekega komunikeja, ki ga objavlja nemška narodna korespondenca, je izvršil izvrševalni odbor narodne zveze nemških svobodomiselnih strank v svoji današnji seji, da bi bilo potrebno, omogočiti predsedniku poljskega kluba, da naznani nemškim strankam že jutri sklepe „Slovanske enote", na kar bo izvrševalni odbor takoj sklepal, ali je mogoče sporazumljenje za delavni program tako, da bi se sklicalo za prihodnji teden plenarno sejo zbornice.

Pritožbe „Slovanske enote" proti sedanji vladi so vzbudile splošno začudenje. Glasove o rekonstrukciji kabineta se je označilo za popolnoma neutemeljene.

Razmerje med Avstrijo in Italijo. — Govor generala Asinarija dokaz ojačenja irredentističnih stremljenj.

DUNAJ 16. „Zeit" ima iz Berolina poročilo, da je njen dopisnik doznal v krogih italijanskega poslaništva, da je general Asinari zelo ugledna osebnost. Dejstvo, da je ravno on imel tak, izrecito irredentističen govor, se smatra zato splošno kot dokaz, da je irredentizem na novo oživel, to še posebno, ker se Asinarija nikakor ne smatra nepremišljenim človekom. V krogih poslaništva da se živo obžaluje, ker se podpira irredentistična stremljenja in še posebno, ker Nemčija ne stori ničesar, kar bi vplivalo v Italiji na duhove v smislu, ugodnem za trozvezo, da-si bi bila Nemčija naravnost dolžna to storiti, ker bi se sicer utegnilo zgoditi, da bi bilo prepozno podvzeti korake za obnovo trozveze.

Ogrska kriza.

BUDIMPEŠTA 16. (Og. biro) Ob 11. uri predp. so se vsi ministri sestali na posvetovanje. Predmet posvetovanja so bile zadnje avdijence ogrskih ministrov pri cesarju. Ministerski svet še traja sedaj (ob 12.15 popol.

BUDIMPEŠTA 16. (Ogr. biro) Ministersko posvetovanje je zvršilo ob 12.15 opol. Razpravljalo se je, kakor je izjavil dr. Wekerle, o podrobnostih dunajskih avdijenc.

Kranjski deželni glavar v Opavi,

OPAVA 16. Semkaj je dospel deželni glavar kranjski, dvorni svetnik Šuklje, da si ogleda šlezijske deželne naprave.

Rusija ni prodala vztočno-kitajskih železnic.

PARIZ 16. Petrograjski dopisnik „Echo de Paris" dementuje svoje poročilo o prodaji vztočno-kitajskih železnic Japonski. Tudi se ne potrjuje govorica, da je Rusija prodala vztočno-kitajske železnice pod japonsko finančno garancijo.

Francoska zbornica.

PARIZ 16. Zbornica je predpoludne nadaljevala debato o proračunu. Narodni ekonom Leroy Beaulieu je povdarjal, da se Francija bliža proračunu 5 milijard.

Papežev škofovski jubilej.

RIM 16. Papež Pij X. je slavil danes 25. letnico, odkar je bil posvečen škofom. Dopoludne je papež vsprejel kardinale, drž. tajnika Merry del Vala ter druge v Vatikanu bivajoče prelate, ki so mu čestitali. Na željo papeževo ni bilo danes nikake slavnosti. Neprenehoma prihajajo brzojavne čestitke od katoliških vladarjev in drugih katoliških odličnih oseb.

Nemčija in najnovejša krečanska nota.

BERLIN 16. Nemčija je odklonila, da bi na najnovejšo krečansko noto napravila kak korak, češ, da je krečansko vprašanje izključno stvar štirih zaščitnih vlasti.

Portugalski kralj na Angleškem.

WINDSOR 16. Portugalski kralj Manuel je včeraj ob 3.40 popol. dospel semkaj.

Potres.

MESSINA 16. Ob 7.25 zjutraj je bilo čuti tukaj lahek potres. Ob 1.5 pop. je sledil drugi močneji sunek, vsled česar se je zrušilo več zidov poškodovanih od velikega potresa. Prestrašeno prebivalstvo je bežalo iz hiš.

Nesreča v premogovniku v Cherry-ju.

Cherry (Illinois) 16. Vhod v rov, ki so ga bili zaprli, da bi udušili ogenj v premogovniku, so včeraj zopet odprli. Rešilno moštvo se je dvakrat podalo v rov, ne da bi bilo naletelo na ponesrečence. Ker je ogenj izbruhnil z novo silo, so morali vhod zopet zapreti. Nikake nade ni več, da bi se rešilo v rovu nahajajoče se rudarje.

Žrebanje.

BUDIMPEŠTA 16. — (Ogr. premijske srečke). Glavni dobitek 240.000 K je zadela ser. 4303 št. 10, 20.000 K ser. 5770 št. 28, 10.000 K ser 952 št. 45, po 2000 K ser. 1397 št. 27, ser. 2021 št. 34, ser. 2718 št. 18 in ser. 5399 št. 35.

DUNAJ 16. (3% srečke Bodenkredita iz l. 1880) Glavni dobitek 90.000 K je zadela ser. 3210 št. 32, 4000 K ser. 1484 št. 34, po 2000 K ser. 1143 št. 21 in ser. 1509 št. 2.

BUDIMPEŠTA 16. — (Jo Szív-srečke) Glavni dobitek 30.000 K je zadela ser. 5248 št. 41, po 2000 K ser. 1896 št. 81 in ser. 4379 št. 30.

BOLGARSKA.

Bolgarsko sobranje.

SOFIJA 16. (Bolg. brz. agenc.) Vlada je predložila v sobranju turško-bolgarski protokol z dodatkom glede dogovora o organizaciji muzelmanskih občin in vakufskih posestev v Bolgariji ter dogovor z družbo orijentalskih železnic.

Slovensko ljudsko šolstvo v tržaški okolici leta 1908-1909.

Slovenske ljudske šole v naši okolici zaslužujejo našo popolno pozornost; one so termometer zavednosti našega okoliškega ljudstva, kažejo nam, kako ta zavednost napreduje in, žal, včasi tudi nazaduje. Verni svojemu običaju prinašamo tudi danes statistične podatke o našem okoličanskem šolstvu po njegovem stanju v pravkar minulem šol. letu 1908—1909. Na podlagi te uradne statistike hočemo tudi letos napraviti svoj letni obračun ter istega kolikor toliko komentirati. Že uvodoma bodi povedano, *da nas statistični podatki letos niso zadovoljili; obračun je slab, kažor že nekaj let sem ni bil.* Vsaj tako se zdi na prvi hip, in če se poglobimo v številke ter razne morebitne okolnosti slabega napredka, nas te tudi ne zadovoljujejo. Najprej tile splošni podatki:

V mestne ljudske šole v naši okolici je bilo tekom šol. leta vpisanih 4876 otrok, (2464 deklic, 2412 dečkov), in sicer 3725 v slovenske oddelke in 1151 v italijanske oddelke. Ti so obiskovali 11 različnih šol, ki se dele po učnem jeziku kakor sledi: sedem izključno slovenskih, troje slovenskih z italijanskimi oddelki, ena izključno italijanska. Po notranjem ustroju je bilo sedem petrazrednic, tri štirirazrednice, ena dvorazrednica. Od 1907—08 do 1908—09 se je torej ena trirazrednica (ital. šola v sv. Ivanu) spremenila v štirirazrednico, in ena štirirazrednica (slov. šola v sv. Križu) v petrazrednico. Poučevalo se je v 81tih šolskih sobah (6 več negoli l. 1907—08). Od teh je bilo odmerjenih slovenskemu pouku 61 (4 več nego-li 1907—08). Poučevalo je na vseh okoliških šolah 88 učnih moči, 43 moških in 45 ženskih.

Poglejmo vprvo števila v okoliške šole vpisanih otrok in sicer od začetka tega stoletja sem. Izračuniti si bomo znali sami, v koliko je naraslo število v slov. oddelke in ono v ital. oddelke vpisanih otrok in to od leta do leta. Videli bomo, kako je število slovenske šole obiskujočih otrok stalno naraščalo, dasi je začetkom to naraščanje bilo skoro neznatno, vendar se je od l. 1904 do 1905 mnogo izboljšalo. Od leta 1904—05 pa do leta 1905—06 je število slovenske šole obiskujočih otrok naraslo za 163, medtem ko se je istega leta število italijanske šolo obiskujočih otrok zmanjšalo za 9. Od leta 1905—06 do leta 1906—07 znaša prirastek na naših slov. šolah v okolici 231, ital. šol pa 63. Od leta 1906—07 pa do leta 1907 do 1908 znaša naš prirastek 188 otrok, oni ital. šol pa 209. Ko smo to lani beležili, razložili smo tudi uzrok, zakaj je število ital. šole obiskujočih otrok nenadoma tako poskočilo. V šol. letu 1907—08 se je ustanovila ital. ljudska šola v sv. Ivanu, ki je štela 192 otrok. Na podlagi statistike ljud. šol v mestu smo tudi pokazali, da se je ta neobični prirastek ital. okoliške šole obiskajočih otrok *zgodil na škodo in račun ital. ljudske šole v ulici Giulia, ki je najbližja sv. Ivanu. Ta šola v ul. Giulia je l. 1907—08 oddala primerno število učencev sv. ivanski ital. šoli,* ter je onega leta v številu svojih učencev, mesto da bi za prilično 130 do 150 učencev napredovala, celo nazadovala. Tako so stale stvari lani. Kaj pa letos?

Poglejmo v razpredelnico. Vpisalo se je v vseh okoliških šolah sledeče število šolskih otrok:

leta:	v sl. odd.	v ital. odd.	skupno
1900—01	2861	606	3467
1901—02	2829	602	3431
1902—03	2904	613	3517
1903—04	2960	733	3693
1904—05	3046	778	2824
1905—06	3209	769	3978
1906—07	3440	832	4272
1907—08	3628	1041	4669
1908—09	3725	1151	4876

Iz te razpredilnice nam je jasno, da so ital. šole v naši okolici l. 1908—09 proti prejšnjemu šolskemu letu narasle za 110 učencev.

Naše slovenske šole pa, ki so kakor omenjeno, od l. 1904—05 zaznamovale prirastke 163—231—188, štejejo letos le 97 učencev več. To gotovo ni razveseljivo. Kje tiči povod temu očividnemu nazadovanju? Predno pričnemo razmišljati o tem, naj sledé podrobni podatki v ital. in slov. šole vpisanih otrok in sicer:

šola:	vpis. l. 07-08	vp. l. 08-09
Barkovlje (ital. odd.)	181	188 (+ 7)
„ (slov. odd.)	303	309 (+ 6)
Bazovica (slov.)	267	278 (+ 11)
Katinara (slov.)	285	272 (— 13)
sv. Ivan (slov. šola)	655	615 (— 40)
sv. Ivan (ital. šola)	192	267 (+ 75)
Občina (slov.)	307	322 (+ 15)
Prosek (slov.)	336	351 (+ 15)
Rojan (ital. odd.)	321	326 (+ 5)
Rojan (slov. odd.)	518	529 (+ 11)
Sv. Križ (slov.)	242	292 (+ 50)
Škedenj (ital. odd.)	347	370 (+ 23)
Škedenj (slov. odd.)	560	618 (+ 58)
Trebče (slov.)	155	139 (— 16)

Iz te razpredelnice vidimo najprej, da so najmočnejše slov. okoliške šole l. 1907—08 sv. Ivan, Škedenj in Rojan; l. 1908—09 pa je sv. ivanska slov. šola odstopila prvenstvo škedenjskemu slov. oddelku. *L. 1908—09 se e število sv. ivansko slov. šolo obiskujočih otrok znižalo za 40, ono ital. šolo v istem kraju obiskujočih otrok pa se je pomnožilo za 75, ne da bi ital. ljudska šola v mestu ul. Giulia kaj utrpela na prirastku,* ker ta poslednja šola se je letos pomnožila za 155 učencev, kar je bil, izvzemši šol. leta 1907 do 1908, prilično njen običajni prirastek. Že na sv. ivanskih ljud. šolah imamo ozirom na našo izgubo in italijansko pridobitev faktično ra liko 119 učencev. Ne odškoduje nas prirastek (+ 58) na škedenjski ljudski šoli, ker za prilično tak prirastek je škedenjski slov. oddelek slednja leta vedno napredoval, kakor bomo kasneje še videli.

Razveseljiv je neobičen napredek (+ 50) sv. križke slovenske šole, osobito če pomislimo na „Legino" zasebno šolo v sv. Križu. A tudi ta napredek nas ne odškoduje, ker smo nazadovali še na dveh drugih šolah, ter je prirastek slov. oddelka rojanske šole primeroma premajhen.

Oglejmo si najprej, koliko učencev se je slednjih pet let vpisalo v slov. sv. ivansko šolo. V ilustracijo zgoraj rečenega naj sledé tudi isti podatki glede omenjenih slov. oddelkov v Škedenju in Rojanu.

šol. leto	sv. Ivan (sl.)	Škedenj (sl.)	Rojan (sl.)
04—05	521	439	347
05—06	548 (+ 27)	457 (+ 18)	430 (+ 83)
06—07	613 (+ 65)	504 (+ 47)	491 (+ 61)
07—08	655 (+ 42)	560 (+ 56)	518 (+ 27)
08—09	615 (— 40)	618 (+ 58)	529 (+ 11)

Iz teh številk vidimo, da v dveh šolah našega predmestja splošno nazadujemo, in da jedino škedenjska ljud. šola napreduje. Sklepati bi se dalo, kar se tiče predmestij, da naš živelj edinole v Škedenju koraka s čvrstim, gotovim korakom naprej. In ravno Škedenj je ono predmestje, v katerem se industrija najbolj širi. Da ni ta napredek škedenjske ljudske šole efemeren, kažejo tudi številke otrok, ki so obiskovali ital. oddelek škedenjske šole; teh je bilo l. 1904—05 natanko 330, in v pravkar minulem letu 1908—09 na 370. V petih letih je napredoval ta oddelek za 40 otrok, medtem ko je slovenski v isti dobi napredoval za 179 otrok. Razlika

---

PODLISTEK 8

IGRALEC.

ROMAN. - IZ SPOMINOV MLADENIČA.

Ruski spisal F. M. Dostojevskij. Poslovenil R. K.

III.

In vendar ni včeraj ves dan niti besedice govorila z menoj o igranju; celo izogibala se je razgovora. Prejšnjega načina občevanja z menoj pa ni predrugačila. Ona popolna brezbrižnost v občevanju, ob srečavanju in celo neka prezirljivost in sovražnost. Skratka: niti skrivati noče svoje antipatije do mene, kar dobro vidim. Negledé na to pa mi tudi ne prikriva, da sem ji nekako potreben in da me za nekaj hrani. Med nama so nastali čudni odnošaji, v marsičem nepojmljivi zame, ako premišljujem njen ponos in nadutost nasproti vsem. — Ve dobro, da jo ljubim do nespameti, me celo pušča govoriti o tej ljubezni in na noben drugi način bi mi ne mogla bolj izraziti svojega preziranja, nego da mi brez nikakih ovir in tudi nemoteno dovoljuje govoriti o moji ljubezni. „To naj ti kaže, da tako malo cenim tvoja čustva, da mi je docela vseeno, karkoli pripoveduješ in čutiš do mene." O svojih lastnih stvareh je že prej mnogo govorila z menoj, da-si ni bila nikdar popolnoma odkritosrčna. Še več! Svoje preziranje do mene je kazala na primer še s takimi-le podrobnostmi: ona ve, recimo, da mi je znana kaka stvar njenega življenja ali nekaj, kar jo silno vznemirja; celo sama mi pripoveduje kaj malega o teh zadevah, ako me hoče porabiti kako za svoje namene kakor sužnja, ali za male opravke; toda pripoveduje vselej samo toliko, kolikor je treba vedeti človeku, ki ga potrebujemo za ta opravek in — dasi sama vidi, kako se mučim in vznemirjam vsled njenih lastnih muk in skrbi, ker mi je neznana zadeva v celoti, — me vendar ne smatra vrednim pomiriti me popolnoma prijateljsko in odkritosrčno. Ker me je uporabljala ne samo za sitne, ampak celo za opasne zadeve, bi bila po mojem mnenju prisiljena biti z menoj odkritosrčna. Sicer pa, ali je vredno brigati se ji za moja čustva zato, da se tudi jaz vznemirjam, mučim in belim glavo morda trikrat bolj nego ona sama s svojimi skrbmi in nevspehi!

Že pred tremi tedni sem vedel za njeno namero, da bi igrala na ruletki; celo obvestila me je, da bom moral igrati namesto nje, ker se zanjo ne spodobi to. Njen glas mi je takoj izdal, da jo muči težka skrb in ne le želja, da bi priigrala denarja. Kaj je nji denar sam na sebi! Za tem tiči nekak smoter in posebne okoliščine, katere morem uganiti, ki jih pa do zdaj še ne poznam. Razume se, da bi mi to ponižanje in suženjstvo, v katerem me drži, mogla dati in mi zelo često dajata prilike, da ji surovo in naravnost stavim vprašanja. Ker pa sem zanjo rob in v njenih očeh preneznaten, čemu bi se torej čutila razžaljeno vsled moje surove radovednosti! Toda to je ravno britko, da mi dovoljuje vpraševati, a mi ne daja niti odgovora. Moja vprašanja včasih celo presliši. Tako je z nama!

Včeraj so pri nas mnogo govorili o brzojavki, poslani pred štirimi dnevi v Petrograd, na katero še niso dobili odgovora. General je vidno nemiren in zamišljen. Vse to seveda radi babice. Tudi Francoz se razburja. Včeraj so se po obedu dolgo in resno pogovarjali. Francoz je z nami vsemi nenavadno visok in malomaren. Prav pravi pregovor: Za mizo ga posadi in noge ti nanjo postavi. Celo do Pavline je malomaren do surovosti; rad pa se udeležuje skupnih izprehodov v vokzal in jezdarenja izven mesta. Že dolgo mi je znano nekoliko okoliščin, ki so priklenile Francoza na generala: v Rusiji sta nameravala napraviti tvornico; ne vem, ali jima je izpodlelelo ali pa sedaj o tem ne govorita. Poleg tega mi je znan še del rodbinske tajnosti, da je namreč Francoz rešil generala iz zagate, posodivši mu trideset tisoč frankov, da pokrije primanjkljej v uradni blagajni, ko je izstopil iz službe. Seveda ima zato generala v pesteh; toda sedaj, ravno sedaj igra glavno ulogo vseeno m-lle Blanche in prepričan sem, da se ne motim.

(Pride še.)

med tema dvema oddelkoma je znašala leta 04—05 samo 109 učencev, leta 1908—09 248 učencev; slov. oddelek šked. šole napreduje torej absolutno in relativno. Zato pa se napredovanje rojanskega slov. oddelka od l. do leta zmanjšuje. Sicer pa tudi ital. oddelek v Rojanu od l. 1904—05 sem ni posebno napredoval, ker ta oddelek je štel onega leta 290 učencev, čez pet let pa 326, torej v pet h letih prirastek celih 36 otrok. *Za počasno napredovanje obeh oddelkov v Rojanu bodo veljali menda deloma isti razlogi. In ti so neposredna bližina mesta, srednjih, obrtnih šol in pripravnic, kamor zahaja mnogo otrok iz naših predmestij*, da-si se teh šol naši otroci že radi učnega jezika, ki je nemški in italijanski, ne more o okoristiti v oni meri, kakor recimu ital. otroci. *Napačno pa bi bilo, ako bi nazadovanje slov. šole v sv. Ivanu, nazadovanje, ki je naproti napredku prejšnjega l. naravnost ogromno (razlika - 82), hoteli pripisati edinole goraj omenjenemu razlogu.* Zamišljeni stojimo pred tem dejstvom in skoro nam sili iz srca vzklik: *Je li res umiraš sv. ivanska narodna zavest? ! Je-li res prišel sovrag v hišo medtem, ko so se bratje prepirali?* Nadejamo se sicer prihodnje leto boljših poročil o našem slov. ljudskem šolstvu v okolici, osobito iz sv. Ivana; za letos nas obračun ni razveselil. Nadejamo se, da se železni obroč narodne zavesti v tržaških predmestjih krepkeje stisne krog Trsta, in da se bo to dejstvo tudi verno zrcalilo v napredovanju naših slovenskih šol. Tekoče šolsko leto 1909.—10. je slednje v prvem desetletju XX-tega stoletja. Upamo, da nam bo dano zaključiti to desetletje z zadovoljivim obračunom na našem ljudsko šolskem polju toliko v okolici, kolikor v mestu. V tej nadi — na delo!

Vsakoletni poročevalec.

Je-li to možno?

Zagrebške vladine novine prinašajo komuniké, da so se iz kabinetske pisarne povrnile brzojavke poslancev, ki so v imenu naroda z zaupnih sestankov prosili Nj. Veličanstvo, naj bi povrnilo Hrvatski — u s t a v o!

Hrvatski narod torej ne more več občevati s svojim vladarjem! Preganjeni hrvatski narod ne sme nič več prositi od svojega „očeta, ki odpira svoje srce vsem narodom države“!

Kdo je odgovoren za ta dogodek? Kdo odtujuje zvesti hrvatski narod prestolu? Kdo je tisti, ki prikriva vladarju resnico o neznosnih odnošajih v Hrvatski?

Bienerthova vlada!!

Ona je sugerirala kabinetni pisarni, naj razžali hrvatski narod v imenu Nj. Veličanstva, ki ljubi svoje narode. Apeliramo na poljska ministra, naj opozorita vladarja na ta najnoveji čin njegove vlade.

K položaju.

Najnoveja baza takozvane posredovalne akcije, ki jo vodi posl. Glombinski, bi bilo prehodno ministerstvo, v katerem bi ne bilo, (kakor v sedanjem ministerstvu), nobenega Čeha. „Slovanska enota“ da zahteva, da se v tem ministerstvu ne sme nahajati nemški minister-rojak. Ako bi akcija Glombinskega dovedla do kakega vspeha, bi iztopili iz ministerstva ministri Hochenburger, Schreiner in Wrba, ki bi bili nadomeščeni s parlamentarci.

Prehodno ministerstvo bi ostalo do Božiča, a po novem letu bi prišlo na krmilo popolnoma novo ministerstvo.

Iz glasov, ki prihajajo iz nemškega tabora, je razvidno, da so začeli polagoma uvidevati tudi Nemci, da brez parlamenta ne pojde dalje. Konečno je tudi trezneje Nemce strah pred vladanjem s § 14, ker bi mogli priti časi, ko bi se tako vladanje ob spremenjenih razmerah obračalo tudi proti njim.

Večna sofisterija.

Včeraj je pisal „Piccolo“, da je pazno prečital obtožnico „Slovanske enote“ proti vladi, ter da je prišel do prepričanja, da je vlada protislovanska povsodi, samo ne pri nas, namreč v Trstu in na Primorju sploh.

„P.“ pravi dobesedno: „In ker izjava zelo pazno in najpodrobneje našteva vse ono, kar je na bodi katerem polju mogla ali ni mogla storiti vlada proti Slovanom, se daje logično zaključiti, da molk, ki se ga „Slovanska enota“ drži v izjavi glede na naše dežele, velja kakor priznanje, da tukaj vlada ni delala in ne dela krivice Slovanom!“

Iz izjave „Slov. enote“, ki smo je prinesli včeraj, je razvidno: da „se je v „Enoti“ razpravljalo o vseh Slovanom sovražnih naredbah s e d a n j e v l a d e, pri čemer se je posebno opozarjalo... itd.“ „Enota“ torej ni taksativno seštela vseh krivic, ki nam se gode, ampak samo nekatere, ki jih je storila s e d a n j a v l a d a. S tem je hotela konkretizirati protislovanski duh Bienerthove vlade in jo odpraviti. Da pak Slovani niso in ne morejo pozabiti na vse krivice, ki jim se gode od avstrijskih vlad sploh, priča dejstvo, da mi zahtevamo s p r e m e m b o z i s t e m a.

Vendar naglaša obtožnica „Enote „z i s t e m a t i č n o g e r m a n i z a c i j o o b i m e n o v a n j u u r a d n i k o v v j u g o s l o v a n s k i h d e ž e l a h“.

No, torej je vlada vendar tudi p r i n a s p r o t i s l o v a n s k a! Seveda je „Enota“ definirala svojo pritožbo glede g e r m a n i z a c i j e na Primorju in ne glede p r o t e ž i r a n j a i t a l i j a n s t v a. To je bilo umevno! Saj mi pravimo vedno, da je glavni cilj našega boja: p r o t i D r a n g u in ne proti Italijanom, ki jim ne moremo in ne bomo nikdar odrekali pravice enakopravnih sodeželanov. „Piccolo“ bi moral zato celo podpreti naš protest in ne neumno sofisticirati, ker krivica, ki jo germanizacija dela nam, dela tudi Italijanom. Ali, žalibog, mi vemo predobro, da Italijani nočejo biti z nami, ker mislijo, da je Nemec njih naravni zaveznik. Naj jim bo! Mi se bomo borili brez njih, ali tudi proti njim; kajti, četudi v obtožnici „Enote“ ni povedeno ime Italijanov, pa je v naši posebni obtožnici, v kateri so primerno neštete vse krivice, ki jih nam delajo Italijani s pomočjo — vlade.

Utis Asinarijevega govora na Dunaju.

(Od posebne strani)

D u n a j, dne 15. nov.

Tukajšnje diplomatične kroge je govor generala Asinarija zelo potrl, ker splošno smatrajo ta nastop za posledico carjevega obiska v Italiji. Govor generala Asinarija da je dokazom, kako so se zbog rusko-italijanskega prijateljstva ojačila irredentistična stremljenja v Italiji. Jasno je, — menijo — da je to prijateljstvo naperjeno proti interesom monarhije na Balkanu. Če se poleg tega pomisli, da je vodil general Asinari deputacijo, ki je vsprejela ruskega cara na italijanski meji; dalje, da je nastopil v Brescii takorekoč v imenu kralja, dobivajo agresivne besede generala Asinarija podvojeno, da potrojeno vrednost.

Poleg tega je splošno znano, da stoji Asinari zelo blizo kralju, da je torej jako dobro informiram o čustvih, ki vladajo na dvoru in je torej v svojem senzacijonelnem govoru le tolmačil čutstva najviših krogov. Zbog tega so v že omenjenih krogih v velikih skrbeh, da do obnove trozveze sploh ne pride več. Posledica temu bi bila, da bi prenehalo takozvano evropsko ravnotežje. Avstro-Ogrska in Nemčija bi ostali osamljeni proti Rusiji, Franciji, Angliji in Italiji. Dejstvo, da je bil general Asinari takoj discipliniran in upokojen, ne spreminja čisto nič na stvari. Italijanska vlada sploh ni mogla drugače postopati. S tem, da je poslala generala Asinarija v pokoj, da je storila le to, kar jej je nalagala najprimitivneja dolžnost napram zavezni državi.

Naravna posledica opetovano omenjenega govora bo, da bo vlada zahtevala novih velikih kreditov za vojsko in vojno mornarico.

(O p o m b a u r e d n i š t v a. To mnenje našega posebnega dopisnika potrjuje tudi včerajšnji, krogom naše vojne mornarice zelo blizo stoječi „Polaer Tagblatt“, ki piše: „Nam ne preostaja druzega, nego da sentenco iz tu rečenega združimo in v tem spoznamo dub, ki nam veje nasproti, ter iz tega izrajamo posledice: Gradimo dreadnoughte, ne za napad, pač pa za slučaj, ko bi prišel čas, da se Asinarije ne bo več upokojevalo, ko bodo govorili proti nam“.)

Dnevne vesti.

Poročil se je na Opčinah gosp. Dragotin M a l a l a n z dražestno gospico Ivanko H e b e r. O tej priliki je daroval 40 kron za družbo sv. Cirila in Metoda, 40 kron za Dijaško podporno društvo in 50 kron za pevsko društvo „Zvon“. — Rodoljubnemu paru naše najiskreneje čestitke!

Pritožba. Prejeli smo: Predvčerajšnjim je prinesla nekemu slovenskemu trgovcu v mestu neka deklica pismo od izvestne velike s l o v a n s k e t r g o v i n e. Na neko slovensko vprašanje deklica ni odgovorila; na hrvatsko vprašanje tudi ni odgovorila, ampak je rekla italijanski: Jaz znam samo italijanski, drugega jezika ne trebam.

Vprašamo ono slovansko podjetje: ali je to patrictično, dajati službe Italijanom, ki ostentativno naglašajo, da „ne potrebujejo našega jezika“?! Mari ni naših ljudi, ki bi prvi morali prihajati v poštev? Bi-li italijansko podjetje pošiljalo Slovenko, ki ne zna niti besedice italijanščine, k italijanskim tvrdkam po opravilu?!! Sapienti sat!

Ziliotto čestita. Prvi, ki se je javil novoizvoljenemu poslancu III. okraja, bil je — Ziliotto! Ubogi Ziliotto! Vidi se, da je še vedno sanjal o tretjem okraju, kjer je 1907. doživel toliko razočaranje.

Na adreso vojaških oblastnij. Včeraj predpoludne po 10. uri sta se predstavila dva slovenska fanta v magistratnem oddelku za vojaške stvari (ulica S. Martiri). Prišla sta torej, da izvršita svojo dolžnost, ki je spojena z največimi žrtvami — plačevat sta prišla krvni davek. In zato sta bila predmetom za najhuja žaljenja in grožnje, kakor da sta storila kak — zločin. To se pravi: s stališča srdite magistratne gospode je bil morda to res zločin, ki je sestojal v tem, da sta se predstavila v s l o v e n s k e m j e z i k u. Jeden je povedal v svojem materinem jeziku, po kaj sta prišla. To je bilo dovolj, da se je vžgal ogenj v magistratni strehi — pardon: v glavi razgretega poslujočega uradnika. Razdraženo je jel razkladati, da se tu sme le italijanski govoriti, kar italijanščina da je tu izključen uradni jezik. Potem se je pa povspel do nečuvene in za te ljude preznačilne trditve, da je t o d e m o n s t r a c i j a proti m e s t u in m a g i s t r a t u, ako se tu hoče govoriti drugače, nego v italijanskem jeziku.

Ali do tu je govoril mož-magistratovec še kolikor toliko v — evropskem tonu. Ko pa je jeden mladeničev pripomnil v italijanskem jeziku, da ima vsakdo pravico, da se na takih opravilih poslužuje svojega materinega jezika, ki je obenem tudi tu domači in deželni jezik, in da se torej on poslužuje svoje pravice, je pa dotični uradnik popolnoma pozabil, da služboje v uradu, ki se nahaja še — v Evropi. Divjati in kričati je začel kakor besen o p o r c h e r i j i, o nesramnosti. Facit vsega je bil, da mladeniča nista nič opravila in da je uradnik onega mladeniča dobro zabeležil z grožnjo, d a b o p o z v a n n a o d g o v o r.

Take škandalozne stvari se dogajajo na magistratu z našimi ljudmi, ko prihajajo vršit grenko dolžnost — n e d o m a g i s t r a t a, a m p a k d o d r ž a v e! Zato pa tudi nismo te notice naslovili do magistrat, ampak na vojaške oblastnije. Ni to prvikrat, ko se dogajajo v rečenem magistratnem oddelku take sramotne stvari. Neštetokrat smo mi že opozarjali. Zato so na teh nepriličnostih krive tudi vojaške oblasti. Prav za prav pada glavna krivda na njih, ker ne zahtevajo od vlade, da bi temu napravila konec. Če mestni magistrat ne more umeti, da teh poslov ne vrši v svojem imenu, ampak v imenu države, in da ti posli nimajo nič opraviti z njegovim italijanstvom — e pa dobro: vlada naj se posluži najjednostavnejega sredstva in naj magistratu odvzame te posle, kakor mu je odvzela že razne druge. To vendar ne gre, da bi v takem uradu zahtevali od nabornih obvezancev, da morajo vsi znati italijanski! Ravno ti mladi fantje so element, ki najbolj fluktuira, so najbolj nestalen element. Prihajajo od raznih strani in odhajajo. Morda je še le par tednov v Trstu, pa zahtevajo na magistratu, v imenu vojaške oblasti, da mora govoriti italijanski, a če ne zna, uganja „d e m o n s t r a c i j e“ in „s v i n j a r i j e“! Državljanska dolžnost sili fante, da hodijo na magistrat, a zato morajo prestajati najhuja žaljenja in zasramovanja.

Tem škandaloznim razmeram treba storiti konec in mi pozivljamo na tem mestu vojaške oblasti, naj zahtevajo od kompetentnih faktorjev, da naredé — konec!!

Redek jubilej. Iz Rocola nam pišejo dne 16. t. m.: Včeraj, dne 15. t. m. je slavil Anton Cergol 40 letnico kot delavec plinarne. Da-si je delo pri cevih po kanalih, v blatu in vodi, kjer je Cergol največ delal, nezdravo, je bil mož vendar vedno čil in zdrav.

Včeraj jutro pa je izročil orodje svojim kolegom, ki so bili vsi ginjeni. Upravitelj plinarne ga je postavil drugim delavcem v izgled. Od ravnateljstva je prejel lep dar in penzijo, ki jo je v resnici zaslužil.

Sinoči je bila v gostilni „Konsumnega društva“ na čast jubilantu, ki je tudi sam član društva, zabava, pri kateri je imel društveni krčmar g. Biekar primeren nagovor, ki je slavljenca vidno ganil. Navzoči gostje so mu zaželeli še mnogo let.

Da-si je delal pod magistratom, se je vendar zavedal, da je sin slovenskega naroda. Spoštovan in priljubljen Italijanom in Slovencem, je on pravi tip korenjaka. Takih mož nam treba. — Rocolčani mu želijo še mnogo let.

Z Vrdelce nam pišejo: V nedeljo 14. t. m. je imelo društvo „Zora“ na Vrdeli svojo veselico.

Po pravici rečeno; bil je krasen večer — med svojci! Dvorana je bila natlačena, samih domačinov. Živahno in presrčno je bilo zlasti tedaj, ko se je zavesa dvignila, in se je na odru prikazalo tako lepo število ljubkih pevk in perce. Pevske točke so se izvajale dobro, ako vpoštevamo, da je še vse v prvem razvoju. Vodil je petje naš vrli domačin g. Baretto. Njemu vsa čast! Kličemo mu na tem mestu: le pogumno naprej!

Prizor „Na pokopališču“, to je bilo res nekaj ganljivega. Izvajala sta ga gospica Škamparle in g. Godina. Obema moramo iz srca častitati! Igra dvodejanka „Pri gospodi“ je izpadla prav dobro. Vsem igralkam naše iskreno priznanje. Nastopale so prav fino. Želimo, da bi jih že skoraj zopet videli na odru.

Po veselici je pričel ples. Staro in mlado vse je plesalo in bilo veselo.

Tebi pa, društvo „Zora“, bodi res prava zora na naši doslej zapuščeni Vrdelci! Živi, deluj, vzbujaj!

Vstopnino so preplačali: g. J. Ferluga 40 stot., g. I. Baretto 20 stot., g. J. Furlani 1 K, g. J. Tominc 2 K, g. Stanko Godina 60 st., I. Godina 60 st.

Odborova seja „Matice Slovenske“ dne 30. okt. 1909. — G. Predsednik se je spominjal umrlega utemeljitelja „Matice Slov.“ svetnika J. Majcingerja, akademika Vrbanića, pesnika Vidrića, lužiško-srbskega rodoljuba Čišinscga in stoletnice Slowackega. Priredi se „Ilirska Akademija“. — Knjižnica se urejuje. Matica pazi na razvoj denarnih zavodov, kjer ima naložen svoj denar. Pri odpremi knjig je postopati točno in natančno. Matica se vdeleži nameravane proslave Iv. Navratila in L. Gorenjca v Beli Krajini. — II. Razen Zbornika in Knezove knjižnice bodo knjige do 15. nov. natisnjene. — Došlo je 8 leposlovnih in 7 znanstvenih rokopisov, med prvimi Lahovi „Brambovci“, Adlešičeva „Bela Krajina“. — L. 1910. izide prevod Z e y e r j e v e g a (češkega) r o m a n a „J a n M a r i j a P l o j h a r“, pozneje pridejo v poštev Prusov (poljski) roman „Faraon“ in Preisova (češka) romana: „Zapad“ in „Kalibruv zločin“, vendar bo kazalo, prevode menjavati z „Zbranimi spisi“ slovenskih pisateljev, pred vsem dr. J. Mencingerja. — Uražuje se misel, izdati kakor založno knjigo Detele „Pegama in Gambergarja“, istotako študijo o sociološki teoriji pok. Lumplovicza. — „Štajerska“, zemljepisni del, izide 1902. zgodovinski del 1914 ali 1915. — Zemljevid pojde novembra meseca v tisk.

Blagoslovljeno bodi delo za javno naobrazbo! Prejeli smo: Temu menda ne bo oporekal nikdo, da je omika najizdatneje sredstvo naroda, s katerim si gradi svojo bodočnost. A istotako brezdvomno je, da so javna predavanja jedno najizdatnejih sredstev za povzdiganje splošne naobrazbe med narodom. Zato je bila že od davna vsem mislečim rodoljubom v Trstu ta želja, da bi se pri nas uvela zistematično urejena javna predavanja, pristopna in umljiva tudi najširšim masam. Davno smo občutili to potrebo in mnogo razmišljali, kako bi se dala ta lepa in koristna ideja realizirati. Bilo je tudi v različnih razdobjih raznih poskusov, vspelih več ali manje — ali ni hotelo prav iti. Ni se hotelo posrečiti, da bi iz posamičnih poskusov nastala stalna institucija. Tako je bilo do — letošnjega leta, ko so se uresničevanja lepe ideje lotili naši akademiki in učitelji. Začeli so energično in smotreno delo. Vspehi prvih poskusov opravičujejo lepe nade pa tudi za to, ker je dispozicija med ljudstvom veliko bolja, nego je bila v prejšnjih časih. S splošnim našim napredkom se je razvilo med ljudstvom tudi bolje umevanje važnosti dela na tem polju javne naobrazbe. — Začelo je umevati, da se z zistematičnimi in rednimi javnimi predavanji odpira nova važna šola — zanje, za ljudstvo, za vseh.

V tem zbližanju med prepagatorji ustanove in njimi, ki jim je ustanova namenjena, je utemeljena nada, da nam je to leto prineslo, česar so si vsi odkriti ljubitelji narodnega napredka davno želeli: uresničenja stalnih javnih predavanj, — a to pomenja zgodovinsk mejnik mej minolostjo in bodočnostjo dela na tem važnem in izdatnem polju javne naobrazbe.

S tem boljim umevanjem med ljudstvom tacega javnega pouka bo izdatno olajšano izvrševanje sicer težke naloge! Zato naj se je delavci ne plašijo in naj se ne plašijo tudi — nasprotstev.

Kakor vsaka dobra stvar, ima seveda tudi to izobraževalno delo strupenih nasprotnikov.

Delavci naj te napade in podtikanja jednostavno ignorirajo! Njihov jedini odgovor na zlobne in žaljive insinuvacije bodi — t e m i n t e n z i v n e j e d e l o! Mari naj nas nizkotna ujedanja begajo, ko gre za visoki cilj: za delo, ki naj postavi naše ljudstvo vredno na stran kulturnim narodom in je vposoblja za plemenit konkurenčni boj.

Če so drugi nizki, bodimo mi visoki! Zavest, da postajamo s tem dobrotniki naroda, naj nas vzbuja k delu za i z o b r a z b o i n n a p r e d e k š i r o k i h p l a s t i n a š e g a l j u d s t v a!

Društvo kapitanov in častnikov naše trgovske mornarice je naslovilo na pomorsko vlado dve spomenici, v katerih zahteva:

Prvič zahtevajo kapitani, da bi vlada zakonom uredila vprašanje, koliko blaga se more nakladati na posamične parnike. Do sedaj so namreč lastniki nakladali svoje parnike po mili volji, a odgovornost za morebitne nesreče so morali kapitani sami nositi.

V drugi spomenici zahtevajo kapitani, da bi se jim tudi zakonom določila bolj humana uredba njihove službe, ko so na potovanju. Sedaj morata namreč prvi in drugi častnik zaporedoma vršiti službo vsakih 4 ur, tako, da ne moreta nikdar počivati nepretrgoma več nego tri ure. Zato bi vlada morala določiti, da se uvede mesto tretjega častnika in da se ure službe urede tako, da bo vsaki častnik služboval po 4 ure in 8 ur naj bi bil svoboden.

Ruski kružok opozarja še enkrat, da začne češki kurz v sredo 17. t. m. ob 7. zv. v Via Galatti 12. II.

Vsi tisti, ki so se že vpisali, ali ki se hočejo vpisati, so tem potom povabljeni.

Tisti učenci „Ruskega kružoka“, (h r v a t s k i t e č a j), ki so se prijavili v Čitalnici, so naprošeni, naj pridejo k pouku, ki se redno vrši v učnem prostoru (ul. G Galatti 12. II.) ob torkih in petkih od 7—8 in ob ponedeljkih in četrtkih ob 7 in pol zvečer.

Velik Ciril-Metodov ples. Seja za sestavljenje odbora plesa slovanske mladine v Trstu se je vršila minoli petek ob mnogobrojni udeležbi.

Izvoljeni so bili sledeči gospodje: predsednik Andrej Čok, podpred. dr. Rismondo, I. tajnik dr. Pederin, II. taj. Milan Klemenc, I. blag. Vladko Trnovec, II. blagajnik Vinko Vlahović.

Prireditev tega plesa, katerega se udeležuje tržaško slovanstvo v častnem številu in se veča od leta do leta, zahteva mnogo požrtvovalnega dela. Želeti je vsled tega, da bi se tudi drugi gospodje udeležili sestankov odbora, ki se vršijo vsak petek ter priskočili na pomoč raznim odsekom.

Naloga teh odsekov je: zadovoliti obiskovalce te prireditve z vsestransko zabavo, udobnostjo in postrežbo. Torej na dan slovanska mladina!

Slovenski gostilničarji v Trstu! Opozarja se Vas, da se bo vršil danes dne 17. t. m. ob 2 uri pop. sestanek radi važnega strokovnega vprašanja v slov. šoli ul. Acquedotto št. 22. II. nadstr. Poročala bosta o stvari gg. Rudolf Može in Vinko Engelman.

Spravljenje Lloydovega parnika. Včeraj je bil v Lloydovem arsenalu spuščen v morje nov parnik „Gastein“. Isti je podoben „Linzu“ in „Meranu“, ima 3900 tonelat in bo imel stroj za 2250 konjskih sil. Namenjen je za vožnje v Levanto.

Statistika izseljevanja preko Trsta. — Minulega meseca oktobra se je izselilo preko Trsta 1740 oseb v primeri s 692 osebami, ki so se izselile v istem mesecu minulega leta. V Južno Ameriko ni odpotoval noben parnik. Od 1. januvarja do 31. oktobra t. l. se je izselilo 14.161 oseb v severno in 3563 oseb v južno Ameriko. V isti dobi minolega leta se je izselilo 3827 oseb za severno in 3341 oseb za južno Ameriko.

Skoro vsi izseljenci za severno in vsi za južno Ameriko so odpotovali s parniki Austro-Americane.

Tržaška lokalna skupina avstrijskega dr. c. kr. poštnih in brzojavnih uslužbencev bo imela danes v sredo dne 17. t. izreden občni zbor v restavraciji „Laudon“ (ex Leon d'oro) v ulici Stadion št. 10. — Začetek ob 8. uri zvečer.

Službo tajnika in potovalnega učitelja za kmetijstvo razpisuje kmet. družba za Trst in okolico. Služba je v prvem letu provizorična proti dvemesečni odpovedi; v slučaju zadovoljivega službovanja se po preteku te dobe namesti tajnika in pot. učitelja lahko stalno. Prvotna letna plača znaša K 2000·— ter je nastopiti to mesto po možnosti s 1. januarjem 1910. leta.

Za to službo je neobhodno potrebno primerno znanje v vinogradništvu, kletarstvu in sadjarstvu; vsaj deloma v vrtnarstvu in cvetičarstvu. Zahteva se tudi zadostna praktična usposobljenost. Učni jezik je slovenski.

Prosilci za to mesto naj vložijo svoje prošnje, opremljene s primernimi prilogami o starosti, dovršenih šolah ter o službovanju v praksi najkasneje do 15. decembra t. l. na podpisano kmet. družbo v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 12 II.

Trst, dne 11. novembra 1909.

Kmetijska družba z Trst in okolico.

Tržaška mala kronika.

Tatovi v židovski sinagogi. Včeraj zjutraj ob 8. uri, ko je cerkovnik židovskega tempeljna nemškega obreda, nahajajočega se v ul. Scuole israelitiche št. 2, stopil v sinagogo, zagledal je, da je bilo vse v neredu. Tabernakelj, v katerem se nahaja sv. pismo, je bil odprt, sveta pisma so bila raztresena po tleh in tudi srebrni okovov knjig ni bilo več. Vrata tempeljna pa so bila pravilno zaprta; tatovi so zato morali priti z druge strani. Cerkovnik je kmalu rešil uganko: Tatovi so se najprej vtihotapili v sosednjo hišo št. 2, kjer so se povspeli do zadnjega nadstropja. Z okna na hodniku so se spustili na streho sinagoge, tu so razbili šipe okna in se potem spustili na notranjo galerijo sinagoge, kjer običajno stojijo ženske. Z galerije so prišli na baldakin nad tabernakeljnom. Ulomivši železno ograjo tabernakeljna so komodno vkradli cizelirane srebrne okraske na svetih knjigah (skupaj 17). Ozirom na starost in umetniško vrednost istih ceni židovska občina škodo precej visoko. Oblast je zapričela poizvedbe.

Rabuka v vlaku. Ob prihodu goriškega vlaka državne železnice je bil včeraj ob 2. pop. sretiran težak Just Rauber, star 22 let, iz Opčin. Isti se je med vožnjo iz Opčin v Trst sprl z 20-letnim zidarjem Antonom Malalanom iz Opčin, mu strgal iz rok vozni listek in ga ranil z žepnim nožem na obeh rokah. Rauber je na policiji povedal napačno ime. Pridržali so ga v zaporu.

Smrtna nezgoda pri delu. Klepar Ivan Sacher, star 20 let, je predvčerajšnjem zjutraj stavil žlebe na enonadstropno hišico pri Barkovici. Na enkrat se je odel roba strehe zrušil in delavec je telebnil na tla z visočine 6 metrov. Razbil si je lobanjo in je umrl kmalu za tem. Truplo so prenesli v bazoviško mrtvašnico.

Nenadna smrt. Ivan Ferrai, star 55 let, stanujoč v ul. Sanità št. 5, se je včeraj zjutraj po hipni slabosti na enkrat zgrudil na tla in obležal mrtev. Zadela ga je srčna kap.

Koledar in vreme. — Danes: Gregorij šk. Jutri: Odon op.

Temperatura včeraj ob 2. uri popoludne + 17° Cels. — Vreme včeraj: dež.

Vremenska napoved za Primorsko: Motno. Hladni vetrovi. Temperatura nila.

Naše gledališče.

Na čast vrle gospe Ponikvarjeve, ki proslavlja 25-letnico svojega neumornega in idealno navdahnjenega delovanja na narodno-kulturnem polju, izlasti pa svojega navdušenega delovanja za razvoj naše Talije, vršila se bo prihodnjo nedeljo slavnostna predstava. Vprizori se igrokaz slavnega češkega dramatika F. Šuberta „ŽETEV“, v kateri igri nastopi tudi gospa jubilantinja.

Tržaška gledališča.

VERDI. Včeraj zvečer se je pri prav dobro obiskanem gledališču vprizorila Parkerjeva drama „Il Cardinale“. Igralo se je izborno. — Danes zvečer Rovetto-va drama „Papà Eccellenza“.

Društvene vesti.

„Pogrebno društvo na Vrdeli“ bo imelo v nedeljo dne 21. novembra ob 10. uri dopoludne svoj 41. redni letni občni zbor v svojih lastnih prostorih, z običajnim dnevnim redom.

Iz pevskega društva „Kolo“. To društvo priredi dne 31. dec. svoj „Silvestrov večer“, a dne 29. januvarja pr. l. družinski večer. Društveni zbor prav lepo napreduje pod vodstvom trudoljubivega pevovodje gosp. Mahkota.

Odbor „Glasbenega društva „Trst“ ima danes točno ob 8. uri zvečer svojo prvo sejo. G. odborniki so uljudno naprošeni, da pridejo polnoštevilno k tej važni seji.

Čitalnica pri sv. Jakobu. Predstava igre „Legijonarji“ se radi 25-letnice g-e Ponikvarjeve preloži na nedoločen čas. Čitalnica priredi v tej sezoni štiri plesne venčke. Prvi se bo vršil v nedeljo 27. t. m. v dvorani Trg. izobr. društva ulica S Francisco 1.

Darovi.

— Za podruž. dr. sv. Cirila in Metoda na Vrdeli je darovala gospa Vekoslava Čok z Vrdelce 5 K. Bog živi našo darovalko!

— Za Št. Jakobško podružnico družbe sv. Cirila in Metoda se je nabralo povodom poroke g-ce Antonije Sever z gosp. Franom Benčina v gostilni Kons. društva „Jadran“ 8 K 40 stot. — V veseli družbi v gostilni pri Gombaču nabrali so mladeniči s Fardeniča K 2·70 za družbo sv. Cirila in Metoda. — Hvala darovateljem.

Za moško podružnico družbe sv. C. in M. v Trstu je nabral gosp. Vrabec med pevci društva „Kolo“ na osmici gosp. Košuta v Rojanu K 3·—. Živel nabiratelj in posnemovalci!

Nar. delav. organizacija

V nedeljo vsi v Rojan! Ob 10. uri dopoludne se bo vršil **USTANOVNI OBČNI ZBOR** okrajne skupine N. D. O. v Rojanu v dvorani „Konsumnega društva“ pri cerkvi.

Dnevni red:

1. Nagovor predsednika pripravljalnega odbora. 2. Prečitanje pravil. 3. Volitev predsednika odbora in delegata v centralni odbor N. D. O. 4. Slučajnosti.

* * *

Popoludne ob 3. in pol uri bo v vseh prostorih „Konsumnega društva“ v Rojanu **velika veselica.** Sodelovali bodo: pevsko društvo „Zarja“, „Glasbeno dr. Trst“ s pevskim in tamburaškim zborom ter soliati gospa Jovipovič-Pahor in ruski tenorist Howels.

* * *

V nedeljo popoludne ob 4. uri bo javen shod N. D. O. na Proseku (Gospod. društvo“ za Prosek in Kontovel.

Vesti iz Goriške.

Iz Škrbine dne 14. novembra. Danes smo ustanovili v Škrbini deželno zavarovalnico goveje živine. Oni govedorejci, ki se niso mogli danes zglasiti, priglasijo se lahko vsak dan pri g. županu, ki jih sprejme za ude v zavarovanje. Dagulin Josip, župan v Škrbini.

x **Nezgoda na drž. kolodvoru.** 25-letni Josip Hribar, neoženjen iz sv. Križa pri Kršken, ki je uslužben na drž. kolodvoru v Gorici, je prišel po nesreči med dva železniška voza, in pri tem mu je zmečkalo desno roko. — Prenesli so ga v goriško bolnišnico.

Advokat

Dr. Feliks Kovačić

ima svojo pisarno

v Trstu, Via San Nicolò št 4.

Veliki kinematograf BELVEDERE

TRST - ulica Belvedere 19 - TRST

Od srede 17. do petka 19. novembra:

1) **Slikoviti Pireneji**, v barvah, po resnici. 2) **RDEČA ZASTAVA**, velikanska drama iz socijalnega življenja v 40. slikah. 3) **Premetena gospodinja**, zelo smešno.

Prvi sedeži 40 st., II. 20 stot. Otroci in ojaki 10 stot.

Proda se hiša s 5 prostori, 600 klaftrov zemlje. Vrdela-Školjo št. 218. (199)

Alfred Fränkel

Trgovinska družba.

Trst, Corso štev. 27

Podružnica:

ulica Cavana št. 11

Moški čevlji:

Št. 30	. . . . .	K	7·—
„ 83	s povezami . .	„	7·50
„ 92	box Kalf . . .	„	9·50
„ 102½	„ „ fini . .	„	12·50
„ 6079	„ „ „ amer.	„	16·—

Ženski čevlji:

Št. 253	. . . . .	K	6·50
„ 268	box Kalf . . .	„	8·50
„ 349	z gumbi . . .	„	9·—
„ 387	chevreau s povez.	„	12·50
„ 362	chevreau z gumbi	„	13·—
„ 390	čreveljčki (trpež).	„	5·—
„ 405	„ (chevreau)	„	7·50
„ 412	fini čreveljčki (chevreau) . .	„	10·—
„ 461	odprti čreveljčki	„	3·—
„ 467	lakirani odprti čreveljčki . . .	„	3·80

120 podružnic v Avstro-Ogrski.

Velika zaloga koles

RUDOLF RÖTL

TRST, ul. Acquedotto 21. Telefon 1238.

Zaloga koles Peugeot, Waffenrad, Standard od 150 kron naprej. Pnevmatiki in potrebščine.

Mehanična delavnica. Hitra postrežba. Cene zmerne.

Poslovodjo

za špecerijsko trgovino

izvežbanega v občevanju s strankami in z dobrimi priporočili se išče za takoj ali ob novem letu.

Ponudbe, ako mogoče s sliko, prevzame Inseratni oddelek „Edinosti“ pod napisom: **„Poslovodja v mestu“.**

Zdravljenje krvi

Čaj „Tisočerni cvet“ (Millefiori)

Čisti kri ter je izvrstno sredstvo proti onim slučajem, če peče v želodcu, kakor proti slabemu prebavljanju in hemeroidam. Jeden omot za zdravljenje stane 1 K ter se dobiva v odlikovani v lekarni

Praxmarer Ai due Mori Trst, veliki trg

Čudovito nizke cene :-:

dvokolas, šivalnih strojev, vsakovrstnih gramofonov za gostilne, kakor tudi različnih najnovejših plošč. Izvršujejo se tudi vse poprave. Pri **Batjelu, Gorica**

Stolna ulica 3—4.

Prodaja tudi na obroke. - Ceniki franko.

Prodajalnica manufaktur. blaga

Enrico DE Franceschi

— TRST —

ulica delle Poste 10 - vogal ul. Valdirivo

Velika izbera bombaževine, izdelanega moškega in ženskega perila in drob. predmetov **po najzmernejših cenah**

Širite „EDINOST“

Zahvala.

Podpisana rodbina se iskreno zahvaljuje vsem onim, ki so ob priliki britke izgube

Vinka Ferluga

tako obilno se udeležili pogreba in mu izkazali sijajno zadnjo čast.

Posebno zahvalo izrekamo slav. društvom „Višavi“ in „Zvonu“ ter gospodom poslancem Miklavcu, Pertotu in Ferlugi, zadnjemu osobito za ganljiv govor.

Žalujoča rodbina.

ZAHVALA.

Za mnogoštevilne dokaze presrčnega sočutja povodom nenadomestljive, bridke izgube dragega soproga in ljubega očeta, gospoda

Antona Kuralt

c. kr. davkarja v pokoju

izrekamo iskreno zahvalo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za njih tolažbo in spremstvo k zadnjemu počitku.

SENOŽEČE, 15. novembra 1906.

Žalujoči ostali.

RESTAVRACIJA PASSEGIO SANT' ANDREA št. 36 Toči izvrstno pivo, vino I. vrste. Dobra kuhinja. Velika dvorana in posebna soba za društva .·. F. Erjavec bivši lastnik gostil. ::: ALLA STELLA. **„AGLI ANTICHI CAMPI ELISI" :: TRST**

x **Nasilna junica.** Kmet Ivan Miklus, 30 let star, iz Oslavja je vodil na pašo svojo junico. Le-ta se je nahoma splašila in divjala tako, da si je Miklus pri tem zlomil desno roko. — Živinče je uteklo, dočim je Miklus obležal nezavesten na tleh. — Njegovo vpitje so čuli sosedje, ki so mu priskočili na pomoč in ga prenesli v bolnišnico.

x **Trpinčenje živali.** — Voznik Andrej Testin iz Avč na Kanalskem je neusmiljeno pretepal svoja konja, ki sta bila vprežena v težko obložen voz.

Stražar je proti Testinu podal ovadbo.

x **Živinski semenj.** — Na zadnji živinski semenj je bilo privedenih: 800 prašičev, 650 volov in krav, 80 telet in 10 konjev.

Šesto lekarno v Gorici so otvorili na Korzu št. 39.

x **Prehod meje v Italijo.** Od 15. t. m. naprej je dovoljen prehod čez mejo pri Vižinalu (S. Giovanni di Manzano) tudi ponoči toliko za pešce kakor tudi za vozove (avtomobile, bicikle itd).

Kdor pa bi imel kaj obdačiti ob meji, mora to storiti v uradnih urah na carinskem uradu ob meji v času med solnčnim vzhodom in zahodom. V ogib nevšečnostij naj se vozovi ustavijo pod lopo carinskega urada.

Razpis služb. Pri c. kr. okrožni sodniji v Gorici so izpraznjena tri mesta jetniških čuvajev.

Izjava. Na podlagi § 19 tisk. zak. prosim da priobčite sledečo izjavo:

V dopisu pod naslovom „S pošte v Štanjelu" v „Edinosti št. 317 od 13. novembra t. l. se je napadalo poslovanje na pošti Štanjelu da isto ni menda najvzorneje ter da dostavljanje pošiljatev precej pomanjkljivo.

Izjavljam tem potom, da mi je dopisnik istega članka osebno znan ker je sam doznal, da je on pisal. Dopisnik nima pravico zahtevati, da se mu pošiljatve dostavljajo, ampak je njegova dolžnost, da pride sam na pošto, po poštne pošiljatve. Toliko v mojo obrambo.

Štanjel dne 15. nov. 1909.

Avgust Fabiani,
c. k. poštar.

Vesti iz Istre.

Podgrad v Istri. — Nameravana premestitev pošte je vzbudila sedaj, ko je ljudstvo doznalo o tej nakani splošno ogorčenje. Zastopniki in odposlanci skoraj vseh vasi so se zbrali v nedeljo 14. t. m, v „Narod. domu" v Podgradu, da izrazijo javno svoje mnenje — ter je bil sprejet oster protest proti nameravani premestitvi. Protest je bil takoj odposlan okrajnemu glavarstvu v Volosken s prošnjo, da se prepriča politična oblast na licu mesta in zasliši stranke, katere vzdržujejo pošto, in županstvo, s pozivom da prekliče svoje prvotno poročilo v smislu, da tedaj tej stvari ni dajalo iste važnosti, ki jo je zadobila sedaj.

Čudne so vendar razmere! Davke imamo vedno večje, nalagajo se nam vedno nova bremena, oblasti zahtevajo od nas vse možno in nemožno — a mesto da bi vsaj v malih stvareh ustrezale željam in zahtevam ljudstva, mu brez vsake potrebe provzročajo raznovrstne nevgodnosti.

Nadejamo se torej, da se bo poštna uprava ozirala na splošno ljudsko potrebo in da raje premesti služabnico, nego pa poštni urad. Sicer ne bo miru.

Novo društvo. — C. kr. namestništvo je vzelo na znanje pravila novega društva: „Katoličko podporno društvo Obrana" s sedežem v Pazinu.

Gospodarstvo.

Umetna jajca. V New Yorku obstoji cela industrija, ki izdeluje umetna jajca in jih pošilja v azijske pokrajine. V nekem poročilu poljedelskega departmaja v Washingtonu se opisuje ta čudna produkcija. Trgovina z umetnimi jajci se je razvila, ker se je hotelo izkoristiti kolikor mogoče turščično moko. Izdelovanje se vrši na štiri različne načine. Najprej se sestavi rumenjak iz mešanice kuruzne moke, žitnega škroba, olja in raznih drugih snovi, ki dajo rumeni snovi veliko enakost z naravnim rumenjakom. To debelo tvarino zgnete stroj v okroglo obliko, ki se jo obda, kot pri naravnem jajcu, z beljakom. Potem se umetno naredi tenka kožica iz beljakovine ter oddene vse skupaj s posebnim strojem z lupino iz malca. Potom vročine se posuši lupina in tudi vsebina postane trdna. Produkt je popolnoma podoben naravnemu jajcu in ima dober okus ter je zdrav. Ta jajca se lahko brez skrbi razpošiljajo in postajajo v Ameriki vedno bolj priljubljena, ker so po ceni.

Razne vesti.

Ukradeni otroci. Policija v Carigradu je statistično konštatirala, da je bilo tekom zadnjih 6 mesecev ukradenih 68 otrok v dobi od 5 do 14 let. Ti otroci so izginili brez sledu.

Prvo češko cerkev so blagoslovili v nedeljo na Dunaju. Stroški za gradnjo so znašali pol mil. kron. Grof Harrach je daroval v to svrho 200.000 K.

MALI OGLASI
se računajo po 3 stot. besedo; mastno tiskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina stane 40 stotink. Plača se takoj.

Zgubila se je v bližini Zgonika lovska psica rdečkaste barve, dolge dlake in srednje velikosti. Kdor jo je našel naprošen je, da jo izroči lovskemu pazniku Justu Kodran v Zgoniku ali gospodu F. Volpichu Trst, ulica Carradori št. 1, kjer dobi primerno nagrado. 2037

Mala meblirana sobica se odda v najem v ulici Gaspare Gozzi 3, II. nadst., vrata 5, od 6. do 7. ure zvečer. 2039

Zgubila se je lovska psica (Bela Perla) rdečkaste barve, z dolgo dlako. Kdor ve za njo ali jo pripelje, dobi dobro nagrado. Hotel Volpich. 2039

TVRDKA
Adolf Kostoris
skladišče oblek za moške in dečke
Trst, via S. Giovanni 16, I. n.
(zraven Restavracije Cooperativa ex Hacker)
prodaja na mesečne ali tedenske obroke obleke in površnike za moške, perilo itd.
Najdogovornejše cene.
POZOR! Skladišče ni v pritličju ampak v prvem nadstropju

Guerrino Marcon
Trst - ulica Tivarnela št. 3
Telefon 16-64.
ZALOGA VSAKOVRSTNEGA
Oglja in Premoga.

Sveže pristne kranj. klobase
po 48 stotink eno in druge jestvine prodajam po 2% popusta proti vsaki konkurenci. Josip Luin, Trst via Giacinto Gallina 6. 1861

TRST, ul. Cavana 2
PEKARNA IN SLAŠČIČARNA
.·. FRAN LAMPE
Prodaja svežega kruha 4-krat na dan. - Postrežba točna in na dom.

Zaloga obuvala
in lastna delalnica
PAVEL VISINTINI
Trst, ul. Giosue Carducci 31.
Podruž. via Riborgo 28

Velika izbera moških in ženskih čevljev. - Poprave se izvršujejo točno in solidno
po zmernih cenah

Zaloga ovsa in klaje
Prodaja tudi koruzno perje za postelje
M. ud. ZERQUENIK
ulica Luigi da Palestrina 2 (ogel ul. Coronea).

Prva in edina pisarna
v vojaški .. stvari ..
ulica Caserma 5, II. n., Trst
Caserma 5, II. n., Trst
Daja nasvete in informacije o vsem kar se tiče novačenja in voj. službe. Izdeluje in odpošilja vsako vrsto prošenj vojašk. značaja — oproščenje od vaj in kontrolnih shodov, enoletno prostovoljstvo, ženitbe, dosezanje zakonitih ugodnosti glede prezenčne službe vsprejetja v vojaške šole itd. — Pooblaščena je zastopati stranke pred oblastnijami. — Posreduje v najtežavnejših slučajih — Reševanje hitro in točno. — **Uradne ure**: Ob delavnikih od 9. do 12. predp. in od 4. do 7. popol. Ob nedeljah in praznikih od 10. do 12. opolud.
Prva in edina pisarna v vojaški stvari, koncesijonirana od c. kr. namestništva.

RAČUNSKA PISARNA RAČUNSKA PISARNA
Nicolò Coassini
Trst - ulica Cecilia št. 14 - Trst
NAVODILA, REŽIJE IN UREDBE, SESTAVE LETNIH RAČUNOV, LIKVIDACIJE.
PROJEKTI ZA POLJEDELSKA, GOZDNA, OBRTNA, IN TRGOVINSKA PODJETJA.
UPRAVA, KUPOPRODAJA IN MENJAVA MESTNIH IN IZVENMESTNIH NEPREMIČNIN.
HIPOTEKARNA POSOJILA: HIPOTEKARNA POSOJILA.

Na Najvišje povelje Njegovega c. in kr. Apostol. Veličanstva
XXVII. c. kr. državna loterija
za skupne vojaške dobrodelne namene.
Ta denarna loterija ki je edina v Avstrlji postavno dovoljena, nudi 18.386 dobitkov v gotovini v skupnem znesku Kron 514·800
GLAVNI DOBITEK znaša **200·000 kron**
Žrebanje se vrši nepreklicno dne 16. decembra 1909
Srečka stane Kron 4·—
Srečke se dobivajo v oddelku za državne loterije na Dunaju III., Vordere Zollamtsstrasse 7, v loterijskih nabiralnicah, tobakarnah, pri davčnih, poštnih in telegrafskih uradih, menjalnicah itd.
Načrti za prodajalce srečk brezplačno. Srečke se dopošljejo poštnine prosto.
C. kr. Dohodarstveno ravnateljstvo (Oddelek za drž. loterije)

ALEKS. FRANC MAYER - TRST
žgalnica kave
TELEFON 1743.
Najboljši vir za dobivanje pečene kave.

Josip Stolfa mizarski mojster, Trst, ulica Belvedere štev. 8, izvršuje vsakovrstna mizarska dela.

A. Millovatz
mehanična delalnica
Trst — ulica del Trionfo 1
izvršuje vsakovrstna
kovaška in mehaniška dela
kakor tudi nikelovanja.

Zaloga in izdelovalnica glasovirjev
C. Olivo, Trst
ulica Geppa 16., I. nadstr.
Glasovirji in Pianini — Orkestroni zadnjih novosti
Prodaja — Menjava — Posojuje.
Uglašanja in popravljanja. — Cene zmerne.

Nova prodajalnica ur in dragocenosti
G. BUCHER
(ex drug Drag. Vekjeta)
CORSO štev. 36 — TRST
Nasproti prejšnje prodajni. DRAG VEKJET.
Bogati izbor zlatnine, srebrnine, dragocenosti in žepnih ur. Kupuje in zmenjuje staro zlato in srebro z novimi predmeti. — Sprejema naročbe in popravlja vsakovrstne, srebrnine in žepne ure. Cene zmerne.

Caro & Jellinek
Družba z omejenim poroštvom
Internacijonalno prevažanje in selitve
— — — na vse kraje — — —
s posebnimi zaprtimi vozovi.
Sedež na Dunaju, v Budimpešti in v Lvovu.

Telef. 16-27. Trst - Ulica Carradori 15 - Trst.

Novi : dohodi
za zimsko sezono.

Moške obleke zadnje novosti	od K	14	do 48
Moški Paletot	„ „	14	„ 50
Jope z ovratnikom iz kožuhovine	„ „	11	„ 44
Deške obleke zadnje novosti	„ „	9	„ 26
Deški paletot	„ „	10	„ 26
Oblečice za otroke od 3 do 10 let	„ „	6	„ 16
Paletot za otroke od 3 do 10 let	„ „	9	„ 20

Velika izbera inozemskega blaga.
Sprejemajo se naročila za obleke po meri. — Specijaliteta: hlače, srajce, maje in druge potrebščine.
ALLA CITTA' DI TRIESTE
Trst, ulica Giosue Carducci št. 40 (prej Torrente)

Edina od c. kr. namestništva avtorizovana obrt za pokončavanje podgan, miši lisic, krtov in vseh mrčesov, stenic in vseh drugih živalic
CARLO JENULL
Delalnica in zaloga TRST, ulica Tesa štev. 30 pritličje.

Tovarne in delavnice pohištva in stavbenih izdelkov v SOLKANU pri Gorici.
Lastna železniška tir: Gorica, drž. kolod., Solkan
Mizarska zadruga v Solkanu
Osrednje ravnateljstvo.
ZALOGE: SOLKAN, TRST, via Caserma 4
ZALOGE: REKA, Via Pile 2 SPLIT, nasproti okali
Brz.: ZADRUGA - Trst
Telef. št. 1631 interurban
Žage v Seteski (Behinj)
Letna produkcija
K 1,000.000

HOTEL BALKAN 70 sob, elektr. razsvetljava, lift, kopelji CENE ZMERNE. POČKAJ & KÖGL. **HOTEL BALKAN**